

ren sielf är underskrefwen: börandes han de sehl/ som
han derwid finner/ gifwa Öfwer-Post- Directeuren
tilkiänna/ hwilken med wederbörande Magistrat har
at correspondera, om ofwan utsatte 2. Dal. S:mts
bötens prompte exequerande, för hwar Charta,
som eij finnes annoterat på sätt och wis/ som ofwan
förmålt är. Datum ut supra.

På Kongl. Canseli Collegii wägnar.

Arved Horn. A. Baner.

Carl Gyllenborg. S. Bark. J. v. Dyben. D. N. v. Höpken

J. Brauner. H. Bunge. J. H. von Kochen E. Wrangel.

H. Cedercreytz. O. Cederström.

Christ. König.

Dat. 20. Martij.

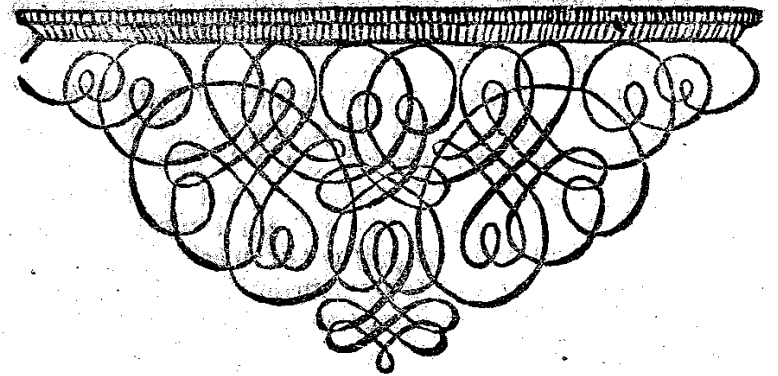
36

Kort

Uderrättelse/

Huru en eller annan Siukdom
hoos Hästar kan förekommas
och bothas/

På Kongl. Sundhets-Collegii Befallning
uthgifwen.

CEDERHOLM /

Uthi det Kongl. Boftryckeriet/ Åhr 1722.

N confervera hästar ifrån åthstilliga
Sjukdomar / är bäst / at i wäbrtjiden / fast det
oet skedde hela åbret / gifwa dem in ett lod wäl
sönderstött Spieteglas (Antimonium) uthi
hafra / 2. gånger om wickan. Eller oet / gif-
wa dem forkadt Ormakött til ett halft lod i

sender / uthi hafra / en gång om wickan / i wäbrtjiden /
hwilket rensar blodet / och drifwer uth thet onda til hul-
let. Enebår ingifne i hafra / äro oet gode.

2. Med uthwärtas medel hållas äfwen hästar wid
macht / när man fram i bringan låter sticka ett hohl /
och uthi hohlet insticker ett stycke swart Prusteroth / ta-
gelstrång eller bast-tråå / hwilken håller hohlet öppet /
at der igenom / såsom genom en fontanell, allehanda
ondt uthlöper.

3. Sjuke hästar måste alltid stillas och afföndras
från de sunde / de må hafwa hwad sjukdom / som tjima
kan / eljest smittar den ene den andra. Stallen måste
man sedan wäl röka med Enerijs eller Enebår ; jäm-
wäl oet sielfwa Creaturen.

4. At Skabben på hästar må bättre slå uth / öp-
nas först ädrian ; sedan tager man Antimonium eller
Spitsglas 6. lod / Enebår 8. lod / Swafwel 4. lod /
Salpeter 4. lod / detta stötes tillsammans til fint pulf-
wer / och gifwes der af en sted full hwar dag med fo-
dert. At gifwa in ett pulfwer af en dehl swafwel och 2.
delar Enebår / morgon och affton / är oet godt. Eller :
tag Swafwel ett skäl pund / Lagerbår 2. lb / Salpeter 1.
lb / Baggeföta ½ lb / Spitsglas ½ lb / gör detta til pulf-
wer / och gif der af alla mornor ett stedblad in. Eller :
tag 10. Lagerbår och 3. st. god Ingefära / stöt detta til pulf-
wer / deladt i 4. delar / och gif en dehl in hwar gången /
2. gånger i wickan / så slår all Skabben uth. Doch må-
ste

137
ste hästen der wid riddas eller fort omledas / at han blir
warm. Denna hästarnas skabb förorsakas af mycket
stillastående / odugligt bete / sumpig wät / som af dem
drickes / odugligt och illa anlagdt Stallrum på wäta
och sumpige plaser / samt flere orsaker / hwilket alt af
en god huushållare kan och bör ändras och förekom-
mas / emedan dese Creaturen äro rätt så nödige för
det allmänna bästa / som någre andre.

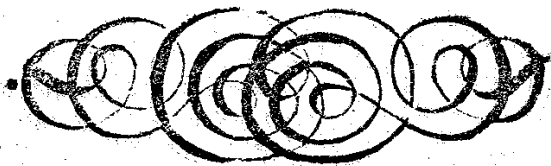
5. När nu Skabben antingen genom Naturens
drift eller annan tilhielp är uthslagen / kan man den
waska / twätta / rensa / torcka och fördrifwa på följän-
de sätt : Man tager starkt aska af bidrekwed / hönseskarn /
Vitril, swafwel / salt och salpeter / så mycket man tye-
ker / gör der af en Luth / och twättar sären / dem man
sedan med täcke öfwerbinder. Eller : tag osläckt kalk /
slå wät der på / låt det stå i 2 a 3 dagar / och twätta
sären der med. Eller tag Skorstens Soth / och Mahl-
ört / och gör en Luth der af / hwar med Skabben twät-
tas. Aika och toback tillsammans kokade äro rätt gode at
twätta sådana skador och uthslag med. At twätta
skabben med upkokad Urin / är jäm wäl godt / eller oet
Salpeter-luth.

6. När nu Sären eller Skabben anteligen äro
rensade / kan man bruka efterföljande Salswer : Tag
Lagerbår / Enebår / af hwarthera 1. lb / Linsgräsfröd /
(pedicularis pratensis) 8. lod / Prusteroth 2. lod /
Swafwel 9. lod / alun 1 lod / Bluhwitt ½ lb / stöt det-
ta tillsammans til ett fint pulfwer / sedan smält swijn-
ister på en lindrig eld / och blanda så pulfweren der u-
thi / wäl omrörandes. Med denna Salswa bestrykas
siren. Eller tag Salpeter / Swafwel / Alun och Sielf-
fråsticen / och med färstt Jier gör der af en Salswa /
hwilken strykes på Skabben. Man kan oet toga 2.
lod

lod Dwietsilfwer / 2. lod swa wel/och med gammalt smör
riswa det wäl tillsamman til en Saltwa.

7. Swad Dwarthan anbelangar/ så är den meren-
dels ej annat/ än en Lungoslöd hoos hästarna / hwar
af de genom munnen en myckenhet sem uthfrusta.
För unga hästar af 8. åhr eller der nedan före / är bäst/
at gifwa dem in söndersturen Peparroth uti listet Et-
ticko svedbladtable. Men hoos de äldre hästar innan
den uthbryter i slödande/ arbete Creaturen gansta häst-
tigt / torrboita/ ångslas/ swettas och stampa i staller/
hären stå ända / då gemene man säger / at Maaran
rijder dem. Den för omtalte öpningen/ och genom
Prusteroth eller tagelsträng uppehållne Fontanellen, och
at gifwa in Antimonium, frijar hästarna gemenligen
ifrån denna sjuk. Men när den är förbanden/ gif-
wer man dem in Fåå Theriac, hwar under man för-
blandar Eggegohla/ Campher och Bomolia/ som gör
at flusen lättare uthflyter. At rijda hästen listet/ är
ock godt / doch intet til swett/ ty det hindrar Naturen i
sitt werck och uthkast.

8. At Hästen gansta heth och har list som en stäl-
wa/ tager man luth/ ohngefer ett halft stop/ ½ qwarter
bomolia / blandar detta wäl tillsamman/ med 10. la-
gerbår sönderstött och der under förblandade. Gifwes
in til ett eller 2. svedblad i sänder. Stockholm den 20.
Martii. 1722.

38

PUBLICATION

Angående

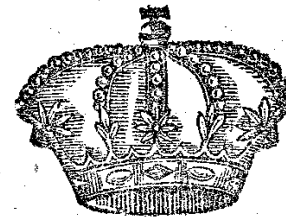
Förordningens

Märckställande /

Om

Uppihets och Söwerflödighets affstallande/
dat. den 3. Junii 1720. sampt om Mode
på Kläder.

Gifwen Stockholm i Råd-Cammaren den 3. Aprilis Åhr 1722.

Cum Gratia & Privilegio S:e R:e M:tis.

SEDERHOLM/ uti det Kongl. Tryckeriet uplagd/

Hos JOHAN HENRICH WERNER,

Directeur öfwer alla Tryckerier i Riket/ Åhr 1722.